

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
**ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**



Факультет філології

Кафедра журналістики

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**МОВА МЕДІАКОМУНІКАЦІЇ**

Рівень вищої освіти – **другий (магістерський)**

Освітня програма «**Журналістика та медіакомунікація**»

Спеціальність **061 «Журналістика»**

Галузь знань **06 «Журналістика»**

Затверджено на засіданні кафедри  
Протокол №1 від “30” серпня 2024 р.

## 1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Мова медіакомунікації
Статус дисципліни	Основна
Викладач	Савчук Руслана Любомирівна
Е-mail викладача	<a href="mailto:ruslana.savchuk@pnu.edu.ua">ruslana.savchuk@pnu.edu.ua</a>
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	<a href="https://d-learn.pnu.edu.ua/">https://d-learn.pnu.edu.ua/</a>
Консультації	Консультації відбуваються у день проведення лекцій та практичних занять (за попередньою домовленістю зі студентами). Можливі також онлайн-консультації через платформи для дистанційного навчання (Zoom, Google Meet тощо)

## 2. Анотація до навчальної дисципліни

*Предметом вивчення навчальної дисципліни є функціонування мовних засобів у сфері медіакомунікації. Навчальна дисципліна спрямована на вивчення теоретичних основ медіалінгвістики як сучасної мовознавчої дисципліни, а також на формування вмінь та навичок здійснення лінгвістичного аналізу медіатексту.*

У процесі вивчення освітньої компоненти «Мова медіакомунікації» студенти повинні знати: основні характеристики масової комунікації як специфічної сфери функціонування мови медіатексту; комунікативно-прагматичний і функціонально-стилістичний ресурс сучасної медіакомунікації; специфіку медіатексту та його основні різновиди, зокрема PR, рекламний та журналістський медіатекст на різних носіях; структуру, семантику та комунікативний потенціал медійних текстів різних видів медіа; екстралінгвальні та інтралінгвальні фактори функціонування медіатекстів; принципи редагування медіатекстів з урахуванням загальнолітературної та стильової норми. Майбутні журналісти повинні вміти: працювати з медіатекстом, підбирати довідково-інформаційний матеріал; аналізувати медійний текст у лінгвостилістичному аспекті; здійснювати коректорську правку різних типів і жанрів медійних текстів; аналізувати мовленнєві помилки (лексичні, морфологічні та синтаксичні) в усному й писемному медіатексті; характеризувати особливості різних медійних текстів відповідно до норм української літературної мови; здійснювати загальну редакцію авторських текстів у медіа.

## 3. Мета та цілі навчальної дисципліни

*Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні системних знань про актуальні питання мови медійних текстів як об'єкта сучасного українського*

медіадискурсу; оволодіння категоріями та поняттями медіатексту; вивченні типології сучасних текстів медіа та їх компонентів; розвитку умінь аналізувати види медійних текстів, засоби комунікації, критично їх сприймати; формуванні власної медіаграмотності. Вивчення особливостей сучасного медіакомунікації допоможе здійснити лінгвістичний аналіз медіатекстів на всіх мовних рівнях, а також удосконалити побудову та оформлення власного висловлення.

*Цілі навчальної дисципліни:* розвинути вміння аналізувати медійний текст у лінгвостилістичному аспекті; розглянути специфіку мови різних каналів засобів масової інформації (радіо, телебачення, преси, мережі Інтернет); дослідити основні тенденції в оновленні фонетичної, лексичної, морфологічної та синтаксичної систем сучасної мови засобів масової інформації; проаналізувати мовленнєві помилки й основні типи порушень норм літературної мови на всіх рівнях (фонетичному, словотворчому, лексичному, морфологічному, синтаксичному) в сучасному усному й писемному медійному тексті; набути навичок професійно працювати з медійним текстом, підбирати довідково-інформаційний матеріал; критично мислити та інтерпретувати мовленнєве повідомлення, враховуючи засади медіалінгвістики; сформувати навички оперування фаховою термінологією, редагування та коригування медіатекстів; сформувати чітке і правильне розуміння ролі державної мови у професійній діяльності.

#### 4. Програмні компетентності та результати навчання

*Загальні та спеціальні (фахові, предметні) компетентності:*

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.
- ЗК09. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- СК02. Здатність критично осмислювати проблеми у сфері журналістики та дотичні до них міждисциплінарні проблеми.
- СК05. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки з питань журналістики, а також знання та пояснення, що їх обґрунтують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

*Програмні результати навчання:*

- РН04. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійної діяльності, результатів досліджень та інновацій, пошуку та аналізу відповідної інформації.
- РН06. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

#### 5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин

Лекції	16 год.
Практичні	20 год.
Самостійна робота	54 год.

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	061 Журналістика	1 курс	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість годин		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Теоретичні засади курсу «Мова медіакомунікації». Медіалінгвістика як сучасна наука: об'єкт, предмет, завдання, актуальні проблеми	2	2	6
Тема 2. Методологія медіалінгвістики. Сучасні методи лінгвістичного дослідження медіатекстів	2	2	6
Тема 3. Медіатекст і медіадискурс. Лінгвістичний аналіз медіатексту	2	2	6
Тема 4. Мова медіатекстів у сучасному інформаційному просторі. Основи медіаграмотності	2	2	6
Тема 5. Екстра- й інтралінгвальні фактори в медіакомунікації. Інноваційні лексичні процеси в сучасних медіатекстах. Інтертекстуальність	2	2	6
Тема 6. Морфологічні та словотвірні зміни в мові сучасних медіа. Етичний вимір масової комунікації	2	2	6
Тема 7. Своєрідність синтаксичного оформлення сучасних медіатекстів. Фейки та мова ворожнечі	2	2	6
Тема 8. Інформаційно-структурні та мовностилістичні особливості жанрів сучасних медіа	2	2	6

Тема 9-10. Медіапрактикум: аналіз друкованого тексту, радіо- та телетексту, інтернет-тексту	-	4	6
ЗАГ.:	16	20	54

## 6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою: поточне опитування, тестування та самостійна робота – 40 балів; контрольна робота – 10 балів. Іспит – 50 балів.
Вимоги до письмових робіт	Письмова контрольна робота складається із двох теоретичних питань (по 3 бали) та практичного завдання (4 бали). Термін виконання: контрольна робота виконується на останньому практичному занятті; тривалість написання – 30-40 хв.
Практичні заняття	Робота на практичному занятті (усні відповіді, письмові завдання, тестування) оцінюється за 5-бальною системою залежно від повноти відповіді (правильності виконання) студента.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання всіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Для отримання допуску до підсумкового контролю студентові необхідно отримати мінімум 25 балів за практичні заняття чи завдання самостійної роботи, відпрацювати пропущені практичні заняття. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.
Підсумковий контроль	Форма контролю – іспит; форма здачі – комбінована (письмова та усна); структура білета і розподіл балів за завдання: 1–2 теоретичні питання (20 балів), 3 питання – практичне завдання (10 балів), 4 питання – тести (20 балів)

## 7. Політика навчальної дисципліни

*Письмові роботи.* Заплановано виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкової письмової контрольної роботи, письмових тестових завдань за темами практичних занять та темами, які винесені на самостійне опрацювання; також додаткових письмових індивідуальних завдань; письмових експрес-опитувань на практичних заняттях. Письмові роботи здобувача вищої освіти повинні демонструвати самостійність виконання поставлених завдань, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

*Академічна доброчесність.* Будь-які форми порушення академічної доброчесності

не толеруються. Списування під час контрольних модульних робіт та екзамену заборонені (зокрема із використанням мобільних девайсів). Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: 1. Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 2. Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності. 3. Положення про запобігання академічному плагіату. 4. Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 5. Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 6. Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». Ознайомитися із зазначеними положеннями та документами можна за посиланням: <http://surl.li/jmet>

*Відвідування занять:* Присутність здобувачів вищої освіти на практичних заняттях є обов'язковою. Пропущені з поважних причин заняття мають бути відпрацьовані. Здобувач вищої освіти повинен дотримувати навчально-академічної етики та графіка навчального процесу; бути уважним та відповідальним. Пропущені практичні заняття потрібно відпрацювати, виконавши індивідуальні завдання або виконавши тести за темою. Для отримання допуску до підсумкового контролю студентові необхідно отримати мінімум 25 балів за практичні заняття чи завдання самостійної роботи.

Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р. Ознайомитися з положенням можна за посиланням: <http://surl.li/kedzc>

*Неформальна освіта.* Під час навчання студентам пропонується проходження додаткових курсів на платформах Coursera, Prometheus, EdEra, ВУМonline та ін. за відповідним предметним спрямуванням. Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №672 від 24.11.2022). Ознайомитися із положенням можна за посиланням: <http://surl.li/dzryl>

## 8. Рекомендована література

### Базова

1. Зубков М. Норми та культура української мови за оновленим правописом. Ділове мовлення. 3-й вид., доп. і змін. Київ : Арій, 2020. 608 с.
2. Коць Т. А. Українське слово в пресі кінця ХІХ – початку ХХІ ст.: динаміка літературної норми. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. 428 с.
3. Лексика на перетині наукових парадигм : монографія / Т. П. Вільчинська, Ю. В. Калужинська, О. В. Косович та ін. ; за ред. Л. Струганець. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2018. 212 с.

4. Лексика українських масмедіа : монографія / за ред. М. Навальної. Переяслав-Хмельницький : «Видавництво К С В», 2019. 188 с.
5. Мова медіакомунікації : хрестоматія / укл.: Р. Л. Савчук. Електронне видання. Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2024. 72 с.
6. Попович А. С., Марчук Л. М. Українська мова в засобах масової комунікації. Навчально-методичний комплекс : навчальний посібник. Київ : КНТ, 2015. 299 с.
7. Шевченко Л. І., Дергач Д. В., Сизонов Д. Ю. Медіалінгвістика : словник термінів і понять ; за ред. Л. І. Шевченко. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2013. 247 с.
8. Шевченко Л. І., Сизонов Д. Ю. Лінгвістична експертиза : підручник ; за ред. Л. І. Шевченко. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2021. 244 с.
9. Шевченко Л., Сизонов Д. Теорія медіалінгвістики : підручник / за ред. Л. І. Шевченко. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2021. 214 с.

#### Додаткова

1. Бондарчук К. С. Українська мова в сучасному медіапросторі. *International scientific and practical conference «The European development trends in journalism, PR, media and communication»*. Wloclawek, Republic of Poland, October 30–31, 2020. Wloclawek: Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2020. P. 64–67.
2. Дергач Д. Жанрові інновації в сучасних українських масмедіа. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2022, (45). С. 27–38.
3. Лисинюк М. В. Мова ЗМІ як показник мовної культури сучасного суспільства *Культура і сучасність* : альманах. 2020. № 2. С. 33–38.
4. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк ; за наук. ред. В. В. Різуна. Київ : Центр вільної преси, 2012. 352 с.
5. Медіатекст у сучасному комунікативному дискурсі: кафедральний збірник тез здобувачів освіти. Миколаїв, 2020. 79 с.
6. Мірошниченко І. Г. Види стислих текстів сучасних українських мас-медіа за функціонально-прагматичним призначення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2019. № 43. Т. 4. С. 155–158.
7. Сизонов Д. Ю. Стилїстична трансформація фразеологізмів в українських мас-медіа. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2019. Вип. 37/3. С. 154–162.
8. Сизонов Д. Ю. Фразеологізм-заголовок як маніпулятивна домінанта медіатексту. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2020. Вип. 40. С. 58–70.
9. Синявський О. Норми української літературної мови / ред. рада: Л. О. Богуславська, В. М. Бріцин, Д. С. Бураго, та ін. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. 363 с.
10. Соломенко Л. І. Мовленнєва культура початку ХХІ століття в контексті феномену нових медіа. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2022. № 3. С. 57–62.
11. Старкова Г. В. Меми та мова ворожнечі: деякі аспекти цитування мас-медіа дописів офіційних осіб у соцмережах. *Наукові праці МАУП. Філологія*. Київ : МАУП, 2022. Вип. 2. С. 36–43.
12. Яцимірська М., Маркевич Б. Медійні тексти і персвазивність. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2024. Вип. 54–55. С. 289–296.

### Онлайн-ресурси

1. «Горох» (тлумачний, орфографічний, фонетичний словники, словники римувань, синонімів, перекладів, частотний, етимологічний, фразеологічний словники, словник афіксальних морфем). URL: <https://goroh.pp.ua/>
2. Граматичний словник. URL: <http://www.mova.info/grmasl.aspx>
3. Журналістський словник. URL: <https://youth-journ.blogspot.com/2015/01/blog-post14.html>
4. Лінгвістичний портал. URL: <http://www.mova.info>
5. Практичний словник синонімів української мови: близько 15000 синонімічних рядів / С. Караванський. URL: <http://slovopedia.org.ua/41/53392-0.html>
6. Словник професійних термінів і жаргонізмів журналіста. URL: <https://journalistic-space.webnode.com.ua/l/slovník-profesijnikh-terminiv-i-zhargonizmiv-zhurnalista/>
7. Словник термінів журналістики цифрової епохи. URL: <https://stud.com.ua/55887/zhurnalistika/visnovok>
8. Словники й енциклопедії. URL: <https://slovnyk.me/>
9. Словники онлайн. URL: <http://rozum.org.ua/>
10. Українська мова: енциклопедія. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>
11. Український правопис 2019 року. URL: <https://2019.pravopys.net>

Викладач: **Савчук Руслана Любомирівна**,  
доцент кафедри журналістики